

Arbetsmarknadspolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlar arbetsmarknadsutskottet 57 motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska frågor från den allmänna motionstiden 2014.

Motionsyrkandena handlar bl.a. om sysselsättningsmål, Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, insatser mot ungdomsarbetslösheten, sociala företag och arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. I de motionsyrkanden som handlar om Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet lämnas förslag om exempelvis konkurrensutsättning av myndighetens arbetsförmedlingsverksamhet.

Utskottet föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att även unga under 20 år ska få möjlighet att ta del av stöd till start av näringsverksamhet (s.k. starta-eget-bidrag). Utskottets ställningstagande i denna del innebär att ett motionsyrkande från allianspartierna tillstyrks.

Övriga motionsyrkanden avstyrks, bl.a. med hänvisning till insatser som regeringen har genomfört eller kommer att genomföra och till pågående utrednings- och beredningsarbete. I betänkandet finns 11 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Syssestättningmål m.m.	7
Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet	8
Insatser mot ungdomsarbetslösheten	13
Utökat stöd till start av näringsverksamhet	15
Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden	16
FunkA-utredningens förslag	18
Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning	20
Äldre på arbetsmarknaden	23
Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken	25
Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken	26
Dokumentation vid kommunala arbetsmarknadsinsatser	27
Reservationer	29
1. Syssestättningmål m.m., punkt 1 (M, C, FP, KD)	29
2. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 2 (C)	29
3. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 2 (V)	31
4. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 2 (KD)	32
5. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 3 – motiveringen (M, C, FP, KD)	34
6. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (M, C, FP, KD)	35
7. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (M, C, FP, KD)	36
8. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (SD)	37
9. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (V)	38
10. Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken, punkt 9 (V)	39
11. Dokumentation vid kommunala arbetsmarknadsinsatser, punkt 11 (SD)	40
Särskilda yttranden	42
1. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (M, C, FP, KD)	42
2. FunkA-utredningens förslag, punkt 6 (V)	42
3. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (C)	43
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	44
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	44

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Sysselsättningsmål m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,

2014/15:1253 av Sten Bergheden (M) yrkande 3,

2014/15:2415 av Finn Bengtsson m.fl. (M) och

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2.

Reservation 1 (M, C, FP, KD)

2. **Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:134 av Ali Esbati m.fl. (V),

2014/15:675 av Jan Ericson (M),

2014/15:802 av Lena Ek och Per Åsling (C),

2014/15:1501 av Johan Hultberg (M),

2014/15:1715 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (M),

2014/15:1728 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 1–3,

2014/15:1851 av Hans Rothenberg och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:2038 av Christer Engelhardt (S),

2014/15:2157 av Monica Green (S),

2014/15:2171 av Veronica Lindholm och Katarina Köhler (S) yrkande 1,

2014/15:2439 av Désirée Pethrus (KD) och

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (KD)

3. **Insatser mot ungdomsarbetslösheten**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1335 av Margareta B Kjellin (M),

2014/15:1415 av Anna Wallén m.fl. (S) och

2014/15:2435 av Désirée Pethrus (KD).

Reservation 5 (M, C, FP, KD) – motiveringen

4. **Utökat stöd till start av näringsverksamhet**

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att även unga under 20 år ska få möjlighet att ta del av stöd till start av näringsverksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 18 och avslår motion

2014/15:1229 av Sten Bergheden (M) yrkande 5.

5. **Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1531 av Elisabeth Svantesson (M),

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 2,

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 10,

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3,

2014/15:2634 av Finn Bengtsson och Amir Adan (M) och

2014/15:2654 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (M) yrkande 2.

Reservation 6 (M, C, FP, KD)

6. **FunkA-utredningens förslag**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 1,

2014/15:1667 av Penilla Gunther (KD) yrkande 2 och

2014/15:2771 av Per Lodenius och Helena Lindahl (C) yrkande 1.

7. **Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:102 av Edward Riedl (M),

2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 2,

2014/15:585 av Helena Bouveng (M),

2014/15:740 av Åsa Westlund (S),

2014/15:1697 av Désirée Pethrus (KD),

2014/15:1941 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (S),

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9,

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8,

2014/15:2771 av Per Lodenius och Helena Lindahl (C) yrkandena 2 och

3 samt

2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 4.

Reservation 7 (M, C, FP, KD)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (V)

8. **Äldre på arbetsmarknaden**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:63 av Lars-Arne Staxäng (M) och

2014/15:2662 av Cecilia Widegren m.fl. (M) yrkande 1.

9. **Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 3,

2014/15:1667 av Penilla Gunther (KD) yrkande 1 och

2014/15:2173 av Annelie Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 6.

*Reservation 10 (V)***10. Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:181 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (C),

2014/15:386 av Hans Rothenberg och Maria Plass (M),

2014/15:1407 av Hans Rothenberg och Maria Plass (M) yrkandena 1 och 2 samt

2014/15:1802 av Solveig Zander och Anders Åkesson (C) yrkande 1.

11. Dokumentation vid kommunala arbetsmarknadsinsatser

Riksdagen avslår motion

2014/15:2746 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD).

Reservation 11 (SD)

Stockholm den 12 mars 2015

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M), Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Hanif Bali (M), Patrik Björck (S), Annika Qarlsso (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm (M), Eva-Lena Jansson (S), Paula Bieler (SD), Fredrik Malm (FP), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD) och Serkan Köse (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 57 motionsyrkanden om arbetsmarknads- politiska frågor från den allmänna motionstiden 2014. I anslutning till beredningen av ärendet har utskottet vid sitt sammanträde den 3 februari 2015 fått information från Arbetsförmedlingen företrädd av general- direktören Mikael Sjöberg.

Motionsförslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Sysselsättningsmål m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. sysselsättningsmål.
Jämför reservation 1 (M, C, FP, KD).

Motionerna

Allianspartierna förespråkar i motion 2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. att ett sysselsättningsmål bör införas (yrkande 2). Att göra som många socialdemokratiska regeringar och sätta upp ett mål för arbetslöshetsnivån menar allianspartierna är kontraproduktivt, eftersom det riskerar att människor leds ut från arbetskraften och in i förtidspensioneringar och sjukskrivningar.

Även Finn Bengtsson m.fl. (M) vill i motion 2014/15:2415 säkerhetsställa att regeringen inte bara följer arbetslöshetsutveckling utan också redovisar nya arbetstillfällen och därmed den sysselsättningsökning som eventuellt åstadkommit med en ny politisk inriktning.

I motion 2014/15:976 anför Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) att det krävs politiska beslut som underlättar för företag att anställa, vilket på sikt skapar fler arbetstillfällen på landsbygden (yrkande 4).

För att bidra till ett genombrott för lastbilstransporter på elnätsmotorvägar anför Sten Bergheden (M) i motion 2014/15:1253 att samarbetet mellan de stora lastbilstillverkarna och Trafikverket bör uppmuntras, något som i förlängningen kan skapa fler jobb i Skaraborg och i Sverige (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att om politiken tydligt ska verka för en ökad sysselsättning behöver det ekonomiska ramverket kompletteras med ett sysselsättningspolitiskt ramverk. Full sysselsättning är ett läge när alla som kan och vill arbeta också hittar ett arbete. Men det räcker inte med låg arbetslöshet. För att begreppet full sysselsättning ska vara en meningsfull målsättning krävs dessutom en hög sysselsättningsgrad. Många måste både vilja och kunna arbeta. Utskottet ställer sig bakom regeringens tydliga och relativa sysselsättningsmål i meningen att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige 2020 är det EU-land som har lägst arbetslöshet.

Utskottet anser emellertid inte att det bör införas något mål i termer av absoluta tal för sysselsättningspolitiken. Utskottet anser att ett sådant fastlagt kvantitativt mål är problematiskt eftersom det är svårt att bedöma om måluppfyllelse är resultatet av en lyckad politik, eller om andra faktorer som

t.ex. konjunkturläget har påverkat målvariabeln gynnsamt. En politik som leder till en varaktigt ökad sysselsättning kan t.ex. tillfälligt motverkas av en lågkonjunktur. Risken finns då att politiken, på felaktiga grunder, bedöms vara överksam eller rentav felaktig.

Dessutom visar erfarenheter från alliansregeringens tid att ett ensidigt fokus på antalet sysselsatta kan ge en skev bild av tillståndet på arbetsmarknaden. När alliansregeringen pratade om att sysselsättningen under deras tid vid makten vuxit med 250 000 personer berodde det inte bara på att det skapats jobb utan framför allt på att vi blivit fler; arbetskraften, dvs. den arbetsföra befolkningen, har ökat genom födsel och invandring till Sverige. Därför anser utskottet att det är mer relevant hur stor del av arbetskraften som är i arbete, och då är det så att under alliansregeringens tid ökade arbetslösheten och sysselsättningsgraden minskade. Mest allvarligt var att personer som varit arbetslösa riktigt länge ökade kraftigt, och det blev heller inte bättre av att dessa till stor del sysselsattes med uppgifter som ingen efterfrågade inom ramen för sista delen av jobb- och utvecklingsgarantin, återvändsgränden fas 3.

Ett mål för sysselsättningen är givetvis en god utgångspunkt, men ännu viktigare är på vilket sätt det ska nås, vad det innebär för konkreta politiska beslut och hur dessa påverkar människors vardag. Den omställning av arbetsmarknadspolitiken i en ny offensiv riktning som föreslogs av regeringen i budgetpropositionen för 2015 är därför enligt utskottet mycket välkommen. Människor vill och kan både bidra och göra rätt för sig. Detta måste vara utgångspunkten. Arbetslösa ska inte tvingas delta i meningslös sysselsättning som inte leder någonstans. De måste få stöd i omställningsprocessen och de måste erbjudas en ekonomisk trygghet.

Med detta sagt avstyrks motionerna 2014/15:2575 (M, C, FP, KD) yrkande 2, 2014/15:2415 (M), 2014/15:976 (M) yrkande 4 och 2014/15:1253 (M) yrkande 3.

Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. konkurrensättning av förmedlingsverksamheten, Arbetsförmedlingens arbetssätt och validering av utländska yrkeserfarenheter.

Jämför reservationerna 2 (C), 3 (V) och 4 (KD).

Bakgrund

Kompletterande aktör är samlingsbegreppet för de företag som på uppdrag av Arbetsförmedlingen erbjuder arbetssökande en kompletterande arbetsförmedlingstjänst. Enligt 1 § lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen, förkortad LOVA, får Arbetsförmedlingen besluta att

tillhandahålla valfrihetssystem för tjänster som upphandlas inom myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet. Med valfrihetssystem avses ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som Arbetsförmedlingen godkänt och tecknat kontrakt med.

I lagen (1993:440) om privat arbetsförmedling regleras arbetsförmedling som bedrivs av någon annan än den offentliga arbetsförmedlingen. I 6 § stadgas att den som bedriver arbetsförmedling inte får begära, avtala om eller ta emot ersättning av arbetssökande för att erbjuda eller anvisa dem arbete.

Under 2014 levererade totalt 1 115 olika aktörer kompletterande förmedlingstjänster till 112 163 arbetssökande hos Arbetsförmedlingen (jämfört med 148 513 för 2013). Den huvudsakliga förklaringen till minskningen är att vissa tjänster har fasats ut under året och andra tjänster har introducerats. Det har lett till ett minskat deltagarantal i glappet mellan nya och gamla tjänster. Totalt utbetalades 1 378 miljoner kronor i ersättning till kompletterande aktörer under 2014 (Arbetsförmedlingens årsredovisning 2014).

Motionerna

Vänsterpartiet betonar i motion 2014/15:134 av Ali Esbati m.fl. att en sammanhållen statlig arbetsförmedling med en nationell överblick är en förutsättning för en god matchning och en väl fungerande arbetsmarknad. Vad gäller samverkan med arbetsmarknadens parter, omställningsorganisationer, kommuner och andra aktörer på lokal och regional nivå behöver detta förtydligas och regleras på ett bättre sätt. Dessutom behöver arbetsförmedlarna enligt Vänsterpartiet få större frihet att göra individuella bedömningar av vilka insatser som behövs och när de behövs.

Centerpartiet anför i partimotion 2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. att Arbetsförmedlingen behöver reformeras i grunden (yrkande 1). Konceptet med en dominerande statlig myndighet med samma verktygslåda och matchningslösning, oavsett vilka arbetssökande det gäller, har enligt partiet nått vägs ände. För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer föreslås att en jobbfixarpeng införs (yrkande 2). Tanken är att jobbfixarpengen följer med den arbetssökande så att denne kan välja önskad förmedlare.

Liknande tankegångar återkommer i motion 2014/15:1728 av Désirée Pethrus (KD) som föreslår att regeringen utreder ett system med en jobbpeng som arbetssökande kan använda vid en valfri arbetsförmedling (yrkande 1).

Fördelarna med en konkurrensutsättning av arbetsförmedlingsuppdraget lyfts fram i flera motioner av företrädare för allianspartierna. Yrkanden om att öppna upp för olika fristående aktörer framförs av Jan Ericson (M) i motion 2014/15:675, Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M) i motion 2014/15:1715, Hans Rothenberg och Lars-Arne Staxäng (båda M) i motion 2014/15:1851 och Désirée Pethrus (KD) i motion 2014/15:1728 (yrkande 2). I den senare motionen förespråkas att olika arbetsförmedlingars

prestationer och resultat objektivt ska betygssättas och göras tillgängliga för allmänheten (yrkande 3).

En annan möjlig förmedlingsaktör som borde prövas är kommunen, anför Johan Hultberg (M) i motion 2014/15:1501.

Veronica Lindholm och Katarina Köhler (båda S) anför i motion 2014/15:2171 (yrkande 1) att Arbetsförmedlingens uppdrag tydligare borde fokusera på att matcha till arbete och studier, i stället för att som nu i mycket handla om att kontrollera den arbetssökandes aktiviteter.

Den övervakande Arbetsförmedlingen uppmärksammas även i motion 2014/15:2038 av Christer Engelhardt (S), som när det gäller aktivitetsrapporter menar att det borde sättas en nedre gräns för vad som är ett acceptabelt antal aktiviteter.

Désirée Pethrus (KD) anför i motion 2014/15:2439 att Arbetsförmedlingens arbete med att validera utländska yrkeserfarenheter och examina måste förbättras.

I motion 2014/15:802 anför Lena Ek och Per Åsling (båda C) att det i varje kommun krävs en fysisk närvaro av arbetsmarknadspolitisk kompetens. De vänder sig därmed emot Arbetsförmedlingens planer på att kraftigt minska antalet lokala kontor.

I motion 2014/15:2157 anför Monica Green (S) att Arbetsförmedlingens kontakter med it-företagen måste intensifieras. Arbetsmarknadspolitiken har enligt motionären inte i tillräcklig omfattning tagit hänsyn till den samhällsomdanande kraft som digitaliseringen innebär.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att med tanke på Arbetsförmedlingens centrala roll för arbetsmarknadspolitikens genomförande är en diskussion om myndighetens verksamhet och organisation både välkommen och betydelsefull.

När det gäller de förslag som framförs i ett antal motioner om att konkurrensutsätta förmedlingsverksamheten vill utskottet till att börja med framhålla att arbetsmarknadspolitiken i första hand bör styras via den offentliga Arbetsförmedlingen. På samma gång kan det i en modern arbetsmarknadspolitik finnas utrymme för alternativa insatser från kompletterande aktörer. De utvärderingar som gjorts av bl.a. Riksrevisionen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) visar dock på ett varierat resultat.

Utskottet anser att det i dagsläget inte finns skäl för att denna typ av verksamhet ska utvidgas. När det gäller förmågan att få personer i arbete visar studier (randomiserade fältexperiment, som gör det möjligt att uttala sig om och jämföra effekter av olika åtgärder) att det inte finns några tydliga skillnader mellan privata och offentliga förmedlingsaktörer (Benmarker, Grönqvist och Öckert 2009, 2013). Däremot verkar det finnas en effekt på

kundnöjdhet, deltagarna är i vissa fall nöjdare hos de kompletterande aktörerna (Lundin 2011).

De kompletterande aktörerna är alla verksamma inom ramen för Arbetsförmedlingen verksamhet och på områden som inte innebär någon myndighetsutövning. Några av motionärerna vill emellertid gå längre och konkurrensutsätta förmedlingsverksamheten i sin helhet, dvs. att staten skulle överlåta åt andra aktörer att ansvara för den operativa arbetsförmedlingsverksamheten. Som en förebild i sammanhanget används gärna det australiska systemet, där ersättningen till förmedlingsaktörerna bygger på ett prestationsbaserat system, och att förmedlingarnas resultat publiceras offentligt. Gemensamt för motionärerna är föreställningen om att möjligheten att välja mellan flera aktörer av förmedlingstjänster – privata, ideella, eller fackliga – underlättar en bättre matchning mellan sökanden och arbetsgivare. Den underliggande tanken är vidare att marknadsmekanismerna kommer att leda till ökade incitament för utförarna att göra ett bra jobb, dvs. medverka till en snabbare och mer effektiv övergång från arbetslöshet till arbete.

När det gäller huvudfrågan – om huruvida en privat arbetsförmedling presterar bättre än en offentlig – kan utskottet konstatera att det inte finns några vetenskapliga belegg för att det skulle förhålla sig så. Enligt en rapport från Arbetsförmedlingen om erfarenheter från det australiska systemet går det ännu mindre att säga något om huruvida ett konkurrensutsatt system är mer kostnadseffektivt (Working Paper 2013:5). Vad som däremot kan fastställas med säkerhet är att konkurrensutsättning av arbetsförmedlingsverksamhet är en komplex process som både tar tid, är kostsam och som inte behöver betyda vare sig ökad specialisering eller ökad effektivitet. För att kunna etablera ett system som det australiska krävs det till att börja med bl.a. ett omfattande kontrollsystem för att förhindra att de privata leverantörerna inte enbart försöker fånga de mest attraktiva kunderna.

Utskottet anser att ansvaret för arbetsmarknadspolitikens genomförande även i framtiden ska ligga på en offentlig aktör, men att detta inte utesluter andra utförare inom ramen för den statliga myndigheten Arbetsförmedlingen. En sådan modell utgör, menar utskottet, en väl avvägd kombination av dels krav på tydlig styrning och rättssäkerhet, dels valfrihet och individanpassning för den arbetssökande.

En konkurrensutsättning av förmedlingsverksamheten i sin helhet framstår alltså inte som en framkomlig väg. Inte ens de förespeglade effektivitetsvinsterna, som brukar anföras som det viktigaste argumentet för privata förmedlingar, visar sig tåla en empirisk prövning. Lägg därtill fördelarna med en offentlig förvaltning, så som insyn, rättssäkerhet och likabehandling. Avslutningsvis känner sig utskottet starkt i uppfattningen att en statlig arbetsförmedling med en nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad.

När det gäller behovet av att reformera Arbetsförmedlingens verksamhet noterar utskottet med tillfredsställelse att den nuvarande regeringen vill åtgärda tidigare uppmärksammade brister och utveckla myndigheten till den

professionella matchningsexpert den bör vara. Myndigheten ska vara den viktigaste matchningsmotorn och den naturliga samverkansparten på central, regional och lokal nivå. Utskottet välkomnar att de nya ambitionerna också återspeglas i Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2015. I stället för den detaljstyrning och de återrapporteringskrav som fanns tidigare får myndigheten och de enskilda arbetsförmedlarna nu större möjlighet att hitta individuella lösningar. Matchningen på arbetsmarknaden ska förbättras och förmedlingsverksamheten ska, som det uttrycks i regleringsbrevet, ”bättre anpassas till arbetsgivares och arbetssökandes enskilda behov”.

Förnyelsen av Arbetsförmedlingen är ett långsiktigt arbete som, och det förtjänar att framhållas, har påbörjats av regeringen i samarbete med myndigheten. Utskottet kommer noga att följa detta arbete och noterar att Arbetsförmedlingen i anslutning till beredningen av ärendet har lämnat information till utskottet om att ett nödvändigt och kraftfullt förändringsarbete redan har inletts. ”Förnyelseresan”, som myndigheten själv kallar det, innefattar såväl tjänster och metoder som intern styrning – allt för att förbättra kund- och samhällsnyttan och återskapa ett gott förtroende. Utskottet välkomnar en behövlig reformering av Arbetsförmedlingens verksamhet.

När det gäller förslag om att valideringen av utländska yrkeserfarenheter och examina måste förbättras, delar utskottet helt problembilden att detta är en mycket viktig uppgift som hittills inte skötts på ett tillfredställande sätt. På samma gång vill utskottet framhålla att validering av kompetens är viktigt för många människor, inte bara nyanlända, för att de ska komma vidare i arbetslivet eller i studier på rätt nivå. Utskottet noterar att det inom Regeringskansliet pågår en utredning med uppdraget att kartlägga valideringsinsatserna inom utbildnings- och arbetsmarknadsområdet och lämna förslag som gör det möjligt för fler personer att få sin kompetens validerad (U 2014:G). Frågor som utreds är en tydligare roll- och ansvarsfördelning, effektivare användning av avsatta resurser, bättre samverkan och en ökad överblickbarhet. Dessutom ska utredaren lämna förslag om hur en nationell samordning ska organiseras och styras för att utveckla och driva på för effektivare system för validering. Förslag ska lämnas senast den 1 april 2015. Med utgångspunkt i detta arbete avser regeringen att införa ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering.

I sammanhanget vill utskottet även uppmärksamma regeringens pågående arbete med att korta tiden från nyanländas ankomst till arbete. För att åstadkomma detta har samtal med arbetsmarknadens parter inletts för att skapa vad regeringen kallar ett snabbspår in på arbetsmarknaden. Syftet är att branschvis komma överens om hur och vad som behövs för att ta till vara nyanländas kompetenser och tillgodose arbetsmarknadens behov av bristkompetens. I detta ligger också att Arbetsförmedlingen tidigt ska göra en bedömning av nyanländas erfarenhet, kompetens och motivation. Enligt utskottet är initiativet mycket välkommet och möjliggör en samordning och ett samarbete mellan goda krafter på området.

Mot bakgrund av det som anförts ovan om bl.a. kompletterande aktörer avstyrker utskottet motionerna 2014/15:2565 (C) yrkandena 1 och 2, 2014/15:1728 (KD) yrkandena 1-3, 2014/15:675 (M), 2014/15:1715 (M), 2014/15:1851 (M) och 2014/15:1501 (M).

Med anledning av det som sagts om bl.a. den pågående reformen av Arbetsförmedlingens verksamhet avstyrks motionerna 2014/15:134 (V), 2014/15:2171 (S) yrkande 1, 2014/15:2038 (S) och 2014/15:2157 (S). Utskottet avstyrker även motion 2014/15:802 (C).

När det gäller valideringen av utländska yrkeserfarenheter anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att föregripa det pågående utredningsarbetet, varför motion 2014/15:2439 (KD) avstyrks.

Insatser mot ungdomsarbetslösheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om insatser mot ungdomsarbetslösheten.

Jämför reservation 5 (M, C, FP, KD) – motiveringen.

Motionerna

I motion 2014/15:2435 betonar Désirée Pethrus (KD) vikten av att satsa på jobb för unga och föreslår bl.a. ytterligare en nedsättning av socialavgifterna för unga, en försöksverksamhet kring gymnasial lärlingsutbildning och en höjning av lärlingsersättningen.

För att få bukt med ungdomsarbetslösheten föreslår Anna Wallén m.fl. (S) i motion 2014/15:1415 satsningar på sommarjobb för ungdomar, insatser som traineeprogram inom välfärdssektorn och att ungdomar som blivit arbetslösa senast efter 90 dagar ska erbjudas jobb eller utbildning.

I motion 2014/15:1335 anförts att ett sätt att ordna jobb åt arbetslösa ungdomar vore att inom ramen för ett arbetsmarknadsprojekt låta dem rusta upp de statliga vandringsledningarna, som enligt Margareta B Kjellin (M) håller på att förfalla.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att ungdomar tillhör en av de grupper som drabbats värst av den utdragna lågkonjunkturen. Ungdomsarbetslösheten riskerar att bita sig fast på höga nivåer; enligt SCB:s arbetskraftsundersökning i januari 2015 var arbetslösheten bland unga (15–24 år) drygt 22 procent. I synnerhet vissa grupper av unga – de som saknar fullständig gymnasieutbildning, är födda utomlands eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga – möter en särskilt svår situation på arbetsmarknaden. Det är utskottets bestämda uppfattning att det behövs kraftfulla insatser för att

underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden. Övergången mellan skola och arbetsliv måste förbättras. Det är förödande när en ung människa börjar sitt vuxna liv i arbetslöshet.

Utskottet anser att den politik som förts de senaste åren inte förmått hantera den utmaning som den höga arbetslösheten bland unga innebär. Så exempelvis har ett av alliansregeringens huvudnummer, nedsättningen av socialavgifterna för unga, inte varit framgångsrikt. Politiken har varit ineffektiv, bl.a. för att alla unga subventioneras, dvs. inte bara de som är i behov av stöd. Och eftersom man subventionerar även de som redan har en anställning är det också ett dyrt sätt att skapa sysselsättning. Dessutom visar forskning som gjorts på området, bl.a. av IFAU, att åtgärden på sin höjd har haft modesta sysselsättningseffekter.

Vad som behövs är i stället mer riktade åtgärder som är betydligt mer träffsäkra och verkligen når de grupper som behöver särskilt stöd för att komma i arbete. Det är av central betydelse för ett samhälle att unga kan etablera sig på arbetsmarknaden och därmed bidra och växa till självständiga individer och samhällsmedborgare.

Att regeringen i budgetpropositionen för 2015 aviserade kraftfulla satsningar för unga arbetslösa, bl.a. inom ramen för den s.k. 90-dagarsgarantin, är därför enligt utskottet ytterst välkommet. En 90-dagarsgaranti innebär att det ska finnas en bortre gräns för hur länge en ung person kan vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller utbildning. Inom ramen för garantin avser regeringen att införa utbildningskontrakt för unga arbetslösa som inte har fullföljt sin gymnasieutbildning. Vid behov ska studier kunna kombineras med praktik.

Som ytterligare en viktig del av garantin aviserade regeringen att traineejobb för arbetslösa ungdomar ska införas i delar av välfärden. Traineejobben ska vara fullt subventionerade anställningar och ska bestå av både arbete och utbildning.

Den budget för staten som beslutades av riksdagen i december 2014 är baserad på de borgerliga partiernas förslag och drevs igenom med stöd av Sverigedemokraterna. Det är alltså denna budget regeringen har att förhålla sig till och därmed riskerar också några av de viktigaste arbetsmarknads-politiska reformerna, bl.a. 90-dagarsgarantin, att bli kraftigt försenade. Utskottet har ändå stora förhoppningar om att regeringen även under dessa försvårande omständigheter kraftfullt kommer att verka för att reformprogrammet kommer att genomföras inom kort.

Utskottet menar vidare att en framgångsrik kamp mot ungdomsarbetslösheten förutsätter en bred mobilisering och samverkan mellan bl.a. arbetsmarknadens parter, kommuner och landsting, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer. Utskottet välkomnar att konkreta steg för en sådan mobilisering nu tagits genom att regeringen tillsatt en kommitté i form av en delegation med uppdrag att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet får större genomslag på lokal nivå

(dir. 2014:157). Utskottet menar, i likhet med regeringen, att arbetsmarknads-politiska insatser där arbete eller praktik kombineras med studier ökar möjligheterna för arbetslösa att etablera sig på arbetsmarknaden och att kommunerna i detta sammanhang har en särskilt viktig roll att spela. Delegationen har därför bl.a. i uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan och att särskilt verka för att kommunerna i sin verksamhet använder sig av olika former av subventionerade anställningar.

Att den ansvariga ministern i dialogmöten redan har träffat Sveriges alla kommuner och erbjudit nya och mer flexibla samarbetsformer förmedlar enligt utskottet en positiv inställning och skapar förutsättningar för ett framgångsrikt arbete.

Mot bakgrund av det som anförts ovan, bl.a. regeringens pågående reformarbete, anser utskottet inte att det finns skäl för något initiativ från riksdagens sida varför motion 2014/15:1415 (S) avstyrks. Utskottet avstyrker även motionerna 2014/15:2435 (KD) och 2014/15:1335 (M).

Utökat stöd till start av näringsverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att även unga under 20 år ska få möjlighet att ta del av stöd till start av näringsverksamhet. Därmed bifaller riksdagen ett motionsyrkande från allianspartierna. Riksdagen avslår i övrigt ett motionsyrkande.

Motionerna

Allianspartierna anför i motion 2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. att i en offensiv politik för att skapa jobb åt unga ingår det att göra det lättare för unga att starta eget företag. Allianspartierna vill därför att även arbetslösa under 20 år ska få möjlighet att ta del av starta-eget-bidrag (yrkande 18).

Ett liknande yrkande framförs av Sten Bergheden (M) i motion 2014/15:1229 (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att stöd till start av näringsverksamhet (starta-eget-bidrag) är det arbetsmarknadspolitiska program som ger bäst resultat sett till andel i arbete efter avslutat program (Arbetsförmedlingens årsredovisning 2014, tabell 29). Det goda resultatet kan till stor del förklaras av den direkta kopplingen till sysselsättning, och till att mottagarna av stödet står ganska nära arbetsmarknaden redan innan de anvisas till programmet. Utskottet kan vidare konstatera att flexibiliteten i programmet har ökat under senare år, genom att det även har blivit möjligt för personer inom jobbgarantin för ungdomar samt

för personer under 25 år som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, att ta del av stödet.

Det finns nu anledning, anser utskottet, att ytterligare utöka målgruppen för stödet. Även om flera indikatorer ger vid handen att utvecklingen på arbetsmarknaden kan väntas bli positiv, är den fortsatt höga arbetslösheten bland ungdomar oroande. Med tanke på den svåra situationen för unga i gränslandet mellan skola och arbetsliv finns det, menar utskottet, skäl att prioritera de insatser som verkligen visat sig fungera. En väg in på arbetsmarknaden för unga är just att själva starta och bedriva verksamhet. Utskottet anser att unga som vill starta eget på alla sätt ska uppmuntras. Genom att starta eget kan de skapa jobb inte bara åt sig själva utan också åt andra. Sverige behöver fler företag och därför bör även unga under 20 år få möjlighet att ta del av stöd till start av näringsverksamhet (starta-eget-bidrag). Avslutade studier med fullständiga betyg ger en god grund för anställningsbarhet. Grundprincipen bör därför vara att ungdomarna först ska genomgå gymnasieskolan, men att undantag ska kunna förekomma.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser utskottet att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att även unga under 20 år ska få möjlighet att ta del av stöd till start av näringsverksamhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2014/15: 2575 (M, C, FP, KD) yrkande 18. Motion 2014/15:1229 (M) yrkande 5 får anses vara tillgodosedd varför den avstyrks.

Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. matchnings- och yrkesintroduktionsanställningar.

Jämför reservation 6 (M, C, FP, KD) och särskilt yttrande 1 (M, C, FP, KD).

Motionerna

Som ett komplement till sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin vill allianspartierna införa s.k. matchningsanställningar. Enligt motion 2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 3 och partimotion 2014/15:2565 yrkande 10 av Annie Lööf m.fl. (C) ska verksamheten bygga på upphandling av tidsbegränsade anställningar hos t.ex. ett rekryteringsföretag, inom ramen för vilka det erbjuds handledning, kompetensutveckling och intensifierade förmedlings- och matchningsinsatser.

I fråga om yrkesintroduktionsanställningar (s.k. YA-jobb) anför Centerpartiet i partimotion 2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. att partiet vill

att reformen breddas så att den även inkluderar andra grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, i första hand långtidsarbetslösa och nyanlända, och att även företag utan kollektivavtal kan komma i fråga när det gäller denna anställningsform (yrkande 5).

Elisabeth Svantesson (M) uppmärksammar i motion 2014/15:1531 de trepartssamtal med arbetsmarknadens parter som medverkade till att reformen yrkesintroduktionsanställningar kunde föras i hamn och föreslår att reformen ska utvidgas till att gälla även personer över 25 år som varit utan arbete en längre tid.

Finn Bengtsson och Jan R Andersson (båda M) anför i motion 2014/15:2654 att vid sidan av rehabiliteringsinsatser och individuella arbetsplatsanpassningar måste regelverket ses över för att underlätta för personer med funktionsnedsättning och nyanlända invandrare att få anställning i företag (yrkande 2).

Finn Bengtsson och Amir Adan (båda M) förslår i motion 2014/15:2634 en ökad satsning på rehabilitering inom ramen för folkhögskolorna, vilka enligt motionärerna har en erkänt god historik av folkbildning och respekt för olikvärdigheter.

Hans Rothenberg m.fl. (M) anför i motion 2014/15:1850 att trösklarna in på arbetsmarknaden måste sänkas för personer som står långt från arbetsmarknaden (yrkande 2). Det kan handla om att villkoren för entreprenörskap och företagande förbättras eftersom det enligt motionären särskilt är i de små och medelstora företagen som jobben skapas.

Utskottets ställningstagande

I fråga om de som står långt från arbetsmarknaden välkomnar utskottet regeringens kraftsamling för att möta den höga långtidsarbetslösheten. Utskottet anser att det är viktigt att de personer som har svårast att få jobb ges reella möjligheter att komma tillbaka till arbetslivet.

Sysselsättningsfasen (fas 3) inom jobb- och utvecklingsgarantin, som infördes av den tidigare alliansregeringen, har visat sig vara mycket ineffektiv varför regeringen beslutat att den ska avvecklas. Utskottet noterar att allianspartierna nu i stället vill införa s.k. matchningsanställningar. Dessa ska bygga på bl.a. upphandling av tidsbegränsade anställningar hos t.ex. ett rekryteringsföretag, inom ramen för vilka det erbjuds handledning, kompetensutveckling och intensifierade förmedlings- och matchningsinsatser.

Den diskussion som förs i motionerna om kopplingen mellan förslagets syfte och konkreta utformning framstår som mycket trevande, och utskottet ställer sig tveksamt till flera inslag. Jämfört med fas 3 är det förvisso ett framsteg i den meningen att det handlar om anställningar och inte sysselsättning, men att låta rekryteringsföretag agera som matchningsaktörer verkar enligt utskottet inte ansvarsfullt. Med tanke på vad som framkommit under de senaste granskningarna av denna typ av aktörer – etableringslotsarna

framstår som det mest flagranta exemplet – är risken stor att de enda som inte tjänar på insatser av detta slag är de långtidsarbetslösa själva.

I fråga om de s.k. YA-jobben anser utskottet, i likhet med regeringen, att den möjlighet som arbetsgivare har att inom ramen för yrkesintroduktionsavtal anställa unga i åldern 15-24 år och få stöd för detta är en viktig del i en ordnad generationsväxling. Bland arbetsgivarna är dock kunskapen om att denna möjlighet finns dåligt utbredd, varför regeringen också har beslutat att stödja informationsinsatser på området, vilket utskottet välkomnar. Att fortsätta informera om och främja användningen av yrkesintroduktionsavtal är också en uppgift för arbetsmarknadens parter.

Utskottet anser att det är tveksamt om en utökning av YA-reformen är rätt väg att gå i fråga om insatser riktade till långtidsarbetslösa. Utskottet ställer sig här bakom regeringens satsning på extratjänster, som innebär fullt subventionerade arbetstillfällen med en kollektivavtalsenlig lön på 75 procent av heltid i kombination med arbetssökande eller studier. Avsikten är att ge långtidsarbetslösa meningsfulla arbetsuppgifter som stärker deras möjligheter att få ett arbete, samtidigt som de får en lön att leva på. För arbetslösa ungdomar finns traineejobben som en motsvarande satsning.

När det gäller förslag om en ökad satsning på folkhögskolornas roll för att underlätta långtidsarbetslösas inträde på arbetsmarknaden, noterar utskottet att folkhögskolorna har en viktig plats bl.a. i det utbildningskontrakt som är en del av den tidigare nämnda 90-dagarsgarantin. Utskottet menar, i likhet med regeringen, att den viktigaste orsaken till ungdomars långtidsarbetslöshet är bristande utbildning. Enligt budgetpropositionen för 2015 ingår i förslaget om utbildningskontraktet bl.a. att unga arbetslösa som inte har fullföljt sin gymnasieutbildning ska kunna studera vid kommunal vuxenutbildning och folkhögskola liksom att medel avsätts för 1 600 årsplatser för studiemotiverande folkhögskolekurser.

Utskottet, som ser fram emot regeringens aviserade reformer på området, avstyrker motionerna 2014/15:2575 (M, C, FP, KD) yrkande 3, 2014/15:2565 (C) yrkande 10, 2014/15:2565 (C) yrkande 5 och 2014/15:1531 (M), 2014/15:1850 (M) yrkande 2, 2014/15:2634 (M) och 2014/15:2654 yrkande 2.

FunkA-utredningens förslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om FunkA-utredningens förslag.

Jämför särskilt yttrande 2 (V).

Bakgrund

Den s.k. FunkA-utredningen (dir. 2011:59, dir. 2012:27) hade i uppdrag att göra en bred översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer

med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och att se över regelverket för arbetshjälpmedel. Utredningen lämnade den 4 maj 2012 betänkandet Sänkta trösklar – högt i tak. Arbete, utveckling, trygghet (SOU 2012:31) med förslag till en förstärkning och förändring av de arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning. Utredningen lämnade därefter den 15 januari 2013 betänkandet Arbetshjälpmedel och försäkringsskydd för arbete på lika villkor (SOU 2012:92) med förslag om arbetsmarknadsförsäkringar och arbetshjälpmedel. Utredningens förslag har remissbehandlats.

Arbetsmarknadsutskottet föreslog i december 2013 ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt skulle återkomma med förslag med utgångspunkt i FunkA-utredningens förslag och med beaktande de remissvar som lämnats på utredningens förslag. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (bet. 2013/14:AU2, rskr. 2013/14:133).

Motionerna

Vänsterpartiet anser i motion 2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en proposition med utgångspunkt i Funkautredningens förslag samt med beaktande av remissvaren på utredningen (yrkande 1).

I motioner 2014/15:1667 yrkande 2 av Penilla Gunther (KD) och 2014/15:2771 yrkande 1 av Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C) uppmärksammas särskilt FunkA-utredningens intentioner vad gäller en höjning av taket i lönebidrags- och trygghetsanställningar och motionärerna uppmanar regeringen att återkomma med förslag i detta avseende.

Utskottets ställningstagande

Många av de som i dag är långtidsarbetslösa eller står utanför arbetsmarknaden har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Även personer som har jobb och drabbas av sådan ohälsa eller funktionsnedsättning löper risk för en försvagad anknytning till arbetsmarknaden. Utskottet, som i december 2013 föreslog ett initiativ på området, välkomnar nu att regeringen i budgetpropositionen för 2015 aviserat att den kommer att se över förutsättningarna för att förstärka möjligheterna till arbete och sysselsättning utifrån bl.a. FunkA-utredningens förslag. Utskottet kommer uppmärksamt att följa detta arbete och sätter sin tilltro till att regeringen återkommer med förslag när beredningen är avslutad.

Mot bakgrund av det pågående beredningsarbetet finns det inte någon anledning för riksdagen att nu vidta några åtgärder varför motionerna 2014/15:135 (V) yrkande 1, 2014/15:1667 (KD) yrkande 2 och 2014/15:2771 (C) yrkande 1 avstyrks.

Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en förbättrad arbetsmarknad för personer med funktionsnedsättning.

Jämför reservationerna 7 (M, C, FP, KD), 8 (SD) och 9 (V) samt särskilt yttrande 3 (C).

Motionerna

Allianspartierna anför i motion 2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. att de särskilt vill lyfta fram situationen för unga personer med funktionsnedsättning och föreslår att Samhall ska ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar hos en annan arbetsgivare, utan att för den skull försämlra anställningstryggheten för dem som nu är anställda i myndigheten (yrkande 8).

Centerpartiet konstaterar i partimotion 2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. att personer med nedsatt arbetsförmåga möter en arbetsmarknad som diskriminerar och väljer bort dem, varför insatserna på området måste intensifieras (yrkande 9).

Vänsterpartiet uppmärksammar i motion 2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. en kartläggning som gjordes inom ramen för FunkA-utredningens uppdrag. Med anledning av resultatet anser partiet att Arbetsförmedlingen bör ges ett tydligt uppdrag att vidta åtgärder för att motverka omotiverade könsskillnader i fråga om myndighetens arbete med insatser riktade till personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning (yrkande 2).

I motion 2014/15:102 anför Edward Riedl (M) att arbetsmarknaden för människor med funktionsnedsättning måste stärkas.

Désirée Pethrus (KD) föreslår i motion 2014/15:1697 ett antal insatser med sikte på att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att ta sig in på arbetsmarknaden, bl.a. en förbättrad samordning mellan arbetsförmedling, socialtjänst och försäkringskassa, en översyn av s.k. daglig verksamhet samt en utökad satsning på särskilt informations- och uppföljningsstöd (SIUS).

När det gäller tillgången till arbetshjälpmedel anför Åsa Westlund (S) i motionen 2014/15:740 att väntetiderna för att få anpassade hjälpmedel måste kortas.

Per Lodenius och Helena Lindahl (båda C) anför i motion 2014/15:2771 yrkande 3 att det borde införas ett riktat anställningsstöd till föreningar och ideella organisationer som anställer personer med funktionsnedsättning. En enda myndighet bör ansvara för genomförandet av allt arbetsmarknadspolitiskt stöd för personer med funktionsnedsättning (yrkande 2).

Annika Eclund (KD) uppmärksammar i motion 2014/15:2991 att en rad större arbetsgivare har fått en ökad medvetenhet om vilka positiva effekter som anställning av personer med funktionsnedsättning kan ge. Enligt

motionären måste dock tas fler initiativ för att även mindre arbetsgivare ska våga anställa personer med funktionsnedsättning (yrkande 4).

Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (båda S) anför i motion 2014/15:1941 att det behövs en översyn av lönebidragssystemet. Om företagare ska ha möjlighet att behålla personer med funktionsnedsättning måste taket i lönebidragssystemet följa löneutvecklingen.

För att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning vill Helena Bouveng (M) i motion 2014/15:585 att även mindre företag utan kollektivavtal ska ha möjlighet att använda sig av lönebidragsanställningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i vad som sägs i flera motioner om att personer med funktionsnedsättning inte ska behöva möta en arbetsmarknad som diskriminerar och väljer bort dem. Inte minst för unga personer med funktionsnedsättning är risken överhängande att de i övergången mellan skola och arbetsliv hamnar utanför.

När det gäller en samordning av insatser från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan med syftet att föra personer med funktionsnedsättning närmare arbetsmarknaden framstår två områden som särskilt betydelsefulla: det gemensamma uppdraget om tidiga och aktiva insatser för sjukskrivnas återgång i arbete och den finansiella samordningen inom rehabiliteringsområdet (Finsam). Utgångspunkten för det gemensamma uppdraget om tidiga och aktiva insatser är att öka individens delaktighet och förutsättningar att ta ansvar för sin egen rehabilitering och väg tillbaka till arbetslivet. I samarbetet ingår att särskilt stödja unga med aktivitetsersättning som har behov av arbetslivsinriktad rehabilitering eller samordnade rehabiliteringsinsatser. Sedan 2012 sker en del av samarbetet genom en s.k. gemensam kartläggning, som syftar till att vid rätt tidpunkt ge den enskilde rätt insatser från rätt aktör. Under 2014 har totalt 16 951 gemensamma kartläggningar genomförts och 12 651 personer har påbörjat aktiva insatser inom ramen för det förstärkta samarbetet (varav 9 057 personer med funktionsnedsättning). Utskottet delar regeringens uppfattning att myndigheternas gemensamma uppdrag i denna del är centralt för den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Av budgetpropositionen för 2015 framgår att den långsiktiga satsningen på samarbetet uppgår till 738 miljoner kronor per år. Utskottet välkomnar också den gemensamma viljeinriktning för det fortsatta samarbetet som undertecknades av Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans generaldirektörer i december 2014.

Inom ramen för Finsam kan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, landstingen/regionerna och kommunerna samordna rehabiliteringsinsatser i ett samordningsförbund. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialstyrelsen har ett gemensamt uppdrag att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting stödja utvecklingen av samordningsförbundens

verksamhet. Enligt den senaste återrapporteringen har viktiga aktiviteter varit att ta fram en ny fördelningsmodell för den statliga medelstilldelningen till samordningsförbunden, att göra en kartläggning av förbundens insatser till målgruppen unga och att genomföra kompetensinsatser för förbundens medarbetare.

När det gäller möjligheten för Arbetsförmedlingen att främja sysselsättning för personer med funktionsnedsättning genom särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) eller genom att ge ekonomiskt stöd till arbetshjälpmedel, personligt biträde eller särskilt stöd till start av näringsverksamhet, har en ökning av dessa insatser skett de senaste åren (för SIUS 9 908 personer för 2014).

Vidare har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ett gemensamt regeringsuppdrag att pröva och effektutvärdera olika typer av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser för unga med aktivitetsersättning (slutredovisning ska ske senast den 31 mars 2017). Till de rehabiliteringsinsatser som ska utvärderas hör just SIUS. Utskottet välkomnar utvärderingen, som i förlängningen kan förbättra precisionen i det stöd som unga med funktionsnedsättning erbjuds. Det bör uppmärksammas att även när det gäller SIUS har FunkA-utredningen kommit med förslag som för närvarande bereds i inom Arbetsmarknadsdepartementet.

Vad gäller motionsyrkanden om lönebidrag noterar utskottet att FunkA-utredningen föreslår en större reform av de arbetsmarknadspolitiska stöden till personer med funktionsnedsättning. Reformen skulle innebära att ett antal stödformer, däribland lönebidrag, avskaffades och ersattes av två nya former av lönestöd: lönestöd för utveckling och lönestöd för trygghet.

När det gäller nivån på taket i lönebidragssystemet förordar FunkA-utredningen (SOU 2012:31 s. 313 f.) en höjning av taket för den bidragsgrundande lönekostnaden för de lönestöd som utredningen föreslår ska ersättas, däribland lönebidragen. För att öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och möjliggöra fler anställningar av personer med funktionsnedsättning anser utredningen att sambandet mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek måste stärkas och föreslår därför att den lönestödsgrundande lönekostnaden ska uppgå till en bruttolön om högst 0,45 prisbasbelopp. År 2015 motsvarar detta 20 025 kronor per månad. Utskottet kan konstatera att FunkA-utredningens förslag i sin helhet skulle innebära stora förändringar av stöden för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att delta på arbetsmarknaden. Förslagen bereds nu inom Arbetsmarknadsdepartementet och utskottet anser att denna beredning bör avvaktas.

När det gäller frågan om kollektivavtal vid olika typer av samhällsstöd, exempelvis att anställa personer med lönebidrag, vill utskottet påminna om att regeringen i juni 2011 beslutade om en ändring i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Genom ändringen har kravet på att en anvisning till en anställning med lönebidrag endast får ske om lön och andra

anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen lättats upp något. Numera ska likvärdighet gälla ”i väsentliga delar”. Bakgrunden till ändringen var att arbetsgivare utan kollektivavtal på tjänstemannaområdet förlorade möjligheten att hos de partsägda försäkringsbolagen teckna nödvändiga tilläggsförsäkringar för anställda med lönebidrag. Det försvårade Arbetsförmedlingens arbete med att hitta anställningar för personer med lönebidrag och med förordningsändringen ville regeringen försöka komma till rätta med problemet. Utskottet konstaterar att det således inte föreligger något hinder för företag utan kollektivavtal att anställa någon med lönebidrag, så länge företaget uppfyller kravet om att lön och andra anställningsförmåner i väsentliga delar motsvarar kollektivavtal. Utskottet noterar vidare att FunkA-utredningens betänkande innehåller ett förslag om att ett krav för att få anvisa någon till anställning med lönestöd är just att lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är i väsentliga delar likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen, dvs. samma ordning som gäller redan i dag.

Mot bakgrund av det som anförts om bl.a. det framåtskridande samarbetet mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialstyrelsen, om lönebidrag och om pågående insatser som särskilt gäller unga med funktionsnedsättning avstyrks motionerna 2014/15:135 (V) yrkande 2, 2014/15:2565 (C) yrkande 9, 2014/15:1697 (KD), 2014/15:102 (M), 2014/15:2771 yrkande 2, 2014/15:1941 (S) och 2014/15:585 (M).

När det gäller förslag om tillfälliga anställningar inom Samhall, anställningsstöd till ideella föreningar, initiativ för att mindre arbetsgivare ska våga anställa m.m. noterar utskottet att FunkA-utredningen tar upp dessa och närliggande frågor i sitt betänkande. Utskottet anser även i denna del att beredningen av utredningens förslag bör avvaktas. Därmed avstyrks motionerna 2014/15:2575 (M, C, FP, KD) yrkande 8, 2014/15:740 (S), 2014/15:2771 (C) yrkande 3 och 2014/15:2991 (KD) yrkande 4.

Äldre på arbetsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag till åtgärder för att förbättra situationen för äldre på arbetsmarknaden.

Motionerna

Moderaterna uttrycker i motion 2014/15:2662 av Cecilia Widegren m.fl. en vilja att fortsätta att utveckla alliansregeringens politik för äldre, med fokus på att ge fler rätten att välja och möjligheten till ett fortsatt självbestämmande på äldre dagar. I en sådan politik ligger bl.a. att ännu bättre ta till vara äldres kunskaper och kompetens (yrkande 1)

Lars-Arne Staxäng (M) anser i motion 2014/15:63 att äldres möjligheter på arbetsmarknaden måste stärkas, bl.a. genom förstärkta incitament för att behålla och rekrytera äldre arbetstagare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är positivt att vi ser en utveckling i samhället där vi blir allt äldre. I takt med att människor lever allt längre är det för många naturligt att också arbeta högre upp i åldrarna, såväl för lönen det ger som för att man trivs på en arbetsplats och för känslan av att fortfarande göra en värdefull insats.

Beträffande äldres situation och deltagande på arbetsmarknaden noterar utskottet att en särskild utredare 2011 fick i uppdrag att analysera de pensionsrelaterade åldersgränserna samt de hinder och möjligheter som finns för ett längre arbetsliv, den s.k. Pensionsåldersutredningen (dir 2011:34). Delbetänkandet Längre liv, längre arbetsliv – hinder och möjligheter för äldre att arbeta längre (SOU 2012:28) lämnades 2012 och slutbetänkandet Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25) lämnades 2013. I sitt slutbetänkande lämnade utredningen ett flertal förslag till åtgärder med syfte att bidra till en högre faktisk pensionsålder. Utredningen föreslog att en s.k. riktålder för pension skulle införas med följderna att bl.a. den s.k. LAS-åldern höjs från 67 till 69 år från 2016 och därefter anpassas till riktåldern. Utredningens slutbetänkande har remitterats och bereds för närvarande inom ramen för den översyn av pensionssystemet som initierats av den s.k. Pensionsgruppen, med företrädare för partierna bakom pensionsöverenskommelsen.

Utskottet noterar att Pensionsgruppen i mars 2014 träffade en överenskommelse om vissa förändringar i pensionsöverenskommelsen. I överenskommelsen uppges att Pensionsgruppen kommer att fortsätta att arbeta med åtgärder som förlänger arbetslivet. Sådana åtgärder bör enligt gruppen vidtas i dialog med arbetsmarknadens parter.

I sammanhanget vill utskottet betona att det är av central betydelse att fokusera även på bl.a. arbetsmiljöinsatser som gör att fler orkar arbeta längre. Även ett välfungerande skydd mot åldersdiskriminering är av vikt i sammanhanget.

Mot detta sagt avstyrks motionerna 2014/15:2662 (M) yrkande 1 och 2014/15:63 (M).

Sociala företag som en del av arbetsmarknads- politiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag till åtgärder för att förändra villkoren för sociala företag.

Jämför reservation 10 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet pekar i motion 2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. på den outnyttjade resurs som sociala företag utgör i fråga om att bereda arbete för personer med funktionsnedsättning. Möjligheten att utforma ett ekonomiskt stöd till dessa företag bör därför undersökas (yrkande 3).

Annelie Karlsson m.fl. (S) anser i motion 2014/15:2173 att företeelsen sociala företag har stor potential och därför kan bli ett viktigt komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser (yrkande 1). För att nå hit måste legitimiteten öka, vilket kan åstadkommas bl.a. genom att ge lönebidrag och andra bidrag till anställda som sitter i styrelsen i sociala företag (yrkande 6).

Penilla Gunther (KD) anser i motion 2014/15:1667 att de sociala företagen uträttat väldigt mycket i relation till det statligt stödda Samhall. Dessa ojämlika förutsättningar vill motionären undanröja och hänvisar här till FunkA-utredningens förslag (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat motionsyrkanden om olika aspekter av sociala företag vid upprepade tillfällen, senast i betänkande 2013/14:AU2. Företagen kan vara av olika karaktär där arbetsinsatsen i hög grad anpassas till medarbetarnas förmåga och behov av stöd. Majoriteten av medarbetarna i arbetsintegrerande sociala företag är personer som t.ex. på grund av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, långtidssjukskrivning eller långtidsarbetslöshet inte har fått möjlighet att etablera sig på eller har förlorat kontakten med arbetsmarknaden.

Utskottet står fast vid sin tidigare framförda uppfattning att sociala företag kan spela en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken. Sociala företag kan underlätta inträdet i arbetslivet för de människor som bedöms ha svårast att klara konkurrensen på den reguljära arbetsmarknaden. Vidare kan de sociala företagen enligt utskottets uppfattning bidra till att integrera människor i samhället och arbetslivet. Genom sociala företag kan även de personer som står längst från arbetsmarknaden få möjligheter att bli entreprenörer och företagare.

Utskottet välkomnar att regeringen bedriver en aktiv politik i fråga om sociala företag och dessa företags roll inom arbetsmarknadspolitiken. Det

omfattande och framåtskridande arbete som regeringen och olika myndigheter har utfört på området förtjänar uppmärksamhet och uppskattning. Värt att notera är att det ansvariga statsrådet för arbetsmarknadspolitiken nyligen uttalade att hon gärna ser att arbetsintegrerande sociala företag få en utökad roll när det gäller att ge dem som står längst i från arbetsmarknaden en väg tillbaka. Det är också positivt, anser utskottet, att Arbetsförmedlingen har beslutat att utreda möjligheterna att låta fler grupper av arbetssökande omfattas av vad de sociala företagen kan erbjuda samt att inventera vad som krävs för att stödja arbetsintegrerande sociala företag på bästa sätt. Över huvud taget anser utskottet att idéburna aktörer inom det civila samhället kan och bör spela en viktig roll inom arbetsmarknadspolitiken, både när det gäller långtidsarbetslösa och inte minst i fråga om nyanländas etablering och inträde på arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det finns skäl för något initiativ från riksdagens sida. Därmed avstyrks motionerna 2014/15:2173 (S) yrkande 1 och 6, 2014/15:135 (V) yrkande 3 och 2014/15:1667 (KD) yrkande 1.

Egenanställning som en del av arbetsmarknadspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om villkoren för egenanställning och dess betydelse för arbetsmarknadspolitiken.

Motionerna

Anders Ahlgren och Anders Åkesson (båda C) anser i motion 2014/15:181 att anställningsformen egenanställning behöver utvecklas för att kunna bli ett viktigt verktyg mot arbetslöshet.

I motion 2014/15:1802 för Solveig Zander och Anders Åkesson (båda C) ett liknande resonemang och menar dessutom att kändedomen om anställningsformen måste öka (yrkande 1).

Även Hans Rothenberg och Maria Plass (båda M) framför i motion 2014/15:1407 krav på bättre rådgivning om möjligheten till egenanställning (yrkande 1). I samma motion anförs det också att möjligheterna till finansiering av egenanställning måste ses över (yrkande 2).

Samma ledamöter, Hans Rothenberg och Maria Plass, återkommer i motion 2014/15:386 med förslag om att någon form av starta-eget-bidrag borde vara möjligt för den som vill prova en egenanställning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat frågor om egenanställda i olika former ett flertal gånger, mera utförligt senast i betänkande 2012/13:AU8. Vad som därutöver särskilt ska uppmärksammas är att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen genom tilläggsdirektiv (dir. 2012:90) fått i uppdrag att komma med förslag till en reglering som tydliggör uppdragstagares ställning i arbetslöshetsförsäkringen. Uppdraget redovisades den 2 mars 2015.

Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att föregripa beredningen av utredningens förslag. Därmed avstyrks motionerna 2014/15:181 (C), 2014/15:1802 (C) yrkande 1, 2014/15:1407 (M) yrkande 1 och 2 samt 2014/15:386 (M).

Dokumentation vid kommunala arbetsmarknadsinsatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om krav på dokumentation av kommunala arbetsmarknadsinsatser.

Jämför reservation 11 (SD).

Motionen

Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) framför i motion 2014/15:2746 att det bör införas ett lagstadgat krav på dokumentation av kommunala arbetsmarknadsinsatser. I motionen hänvisas till att Socialstyrelsen tidigare har framfört önskemål om införandet av ett lagstadgat krav på samlad och systematisk dokumentation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser på ett generellt plan att det är viktigt att kunna utvärdera och jämföra effekterna av skattefinansierade insatser, bl.a. arbetsmarknadspolitiska åtgärder i kommunal regi.

Särskilt när det gäller unga utanför arbetsmarknaden anser utskottet att arbetsmarknadspolitiska insatser i kommunal regi kan vara betydelsefulla. Som också framhålls i slutbetänkandet från utredningen Unga som varken arbetar eller studerar – statistik, stöd och samverkan (SOU 2013:74) finns det ett behov av att följa upp bl.a. kommunala insatser i större utsträckning för att på ett ändamålsenligt sätt åstadkomma en mer kunskapsbaserad verksamhet på området. I linje med det föreslår utredningen bl.a. att Socialstyrelsen, eller en annan lämplig myndighet, ska få i uppdrag att utreda förutsättningarna för, och om möjligt genomföra, en studie om unga personer som deltagit i arbetsmarknadsrelaterade insatser. Studien ska sedan ligga till grund för en

ökad kunskap om kommunala arbetsmarknadsinsatser för unga och vilka insatser som är verksamma. Utredningen föreslår även att kunskapsområdet arbetsmarknadsinsatser för ungdomar med ekonomiskt bistånd i fortsättningen ska ingå i de överenskommelser om en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänsten som staten och Sveriges Kommuner och Landsting årligen träffar.

Betänkandet har remissbehandlats, och utifrån de yttranden som lämnats kan utskottet konstatera att bl.a. förslaget om en studie om unga personer som deltagit i arbetsmarknadsrelaterade insatser genomgående har fått ett positivt mottagande. Utredningens förslag i denna del bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet kommer att följa den vidare behandlingen av utredningens förslag med intresse.

Här bör man också nämna kommunernas förstärkta ansvar för ungdomar under 20 år som inte går i gymnasiet men som fullgjort skolplikten. Sedan den 1 januari 2015 har kommunerna ett s.k. aktivitetsansvar (tidigare benämnt informationsansvar), vilket innebär att de ungdomar som berörs ska erbjudas lämpliga individuella åtgärder, i första hand syftande till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Vidare ska kommunen föra ett register över de ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret, och likaså ska kommunernas insatser för dessa ungdomar dokumenteras på lämpligt sätt. Utskottet noterar vidare att det utökade ansvaret gällande kommunala insatser kommer att möjliggöra en nationell uppföljning av antalet ungdomar under 20 år som inte genomför eller har fullföljt en gymnasieutbildning, något som kommer att öka kunskapen om denna målgrupp (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, 2013/14:AU6y, rskr. 2013/14:354).

Utskottet värdesätter de insatser som görs på den kommunala nivån för att få fler i arbete, såväl för unga arbetslösa som för hela kollektivet av individer som står utanför arbetsmarknaden. Dokumentation eller utvärdering av sådana insatser är en komplex fråga, dels för att insatserna kan skilja sig i karaktär från en kommun till en annan, dels för att olika kommuner har olika förutsättningar att ta sig an frågan. Utskottet välkomnar det utredningsarbete som bedrivs och de förändringar på området som redan genomförts.

I sammanhanget bör även nämnas den delegation som har tillsatts av regeringen och har i uppdrag att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet får större genomslag på lokal nivå (dir. 2014:157). Som en konsekvens av detta arbete utgår utskottet från att även formerna för dokumentation av lokala insatser kommer att utvecklas.

Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motion 2014/15:2746 (SD) som därför avstyrks.

Reservationer

1. Sysselsättningsmål m.m., punkt 1 (M, C, FP, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Qarlsson (C), Christian Holm (M), Fredrik Malm (FP) och Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 2 och avslår motionerna

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 4,

2014/15:1253 av Sten Bergheden (M) yrkande 3 och

2014/15:2415 av Finn Bengtsson m.fl. (M).

Ställningstagande

Alliansens mål är att över 5 miljoner människor ska ha ett arbete år 2020. Vårt jobb mål bör nås genom att sysselsättningen ökar med 350 000 personer fram till 2020. Med 350 000 fler sysselsatta 2020 uppskattas sysselsättningsgraden för personer mellan 20 och 64 år till 82 procent 2020. Alliansens jobb mål är ambitiöst. För att målet ska nås måste den jobbskapande politik som bedrivits sedan 2006 ligga fast.

Rätt utformade kan kvantitativa mål för politiken bidra till en bättre prioritering mellan olika politikområden och därmed till en högre välfärd. Erfarenheterna från socialdemokratiska regeringar visar dock att kvantitativa mål för t.ex. arbetslösheten riskerar att styra politiken mot åtgärder som driver ut människor från arbetsmarknaden. Detta har under tidigare regeringar t.ex. skett genom ökade förtidspensioneringar och sjukskrivningar. Att uppnå mål genom ökat utanförskap är inte acceptabelt för en regering som sätter jobben främst.

Regeringen bör därför snarast införa ett sysselsättningsmål. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2014/15:2575 yrkande 2.

2. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 2 (C)

av Annika Qarlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2014/15:134 av Ali Esbati m.fl. (V),

2014/15:675 av Jan Ericson (M),

2014/15:802 av Lena Ek och Per Åsling (C),

2014/15:1501 av Johan Hultberg (M),

2014/15:1715 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (M),

2014/15:1728 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 1–3,

2014/15:1851 av Hans Rothenberg och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:2038 av Christer Engelhardt (S),

2014/15:2157 av Monica Green (S),

2014/15:2171 av Veronica Lindholm och Katarina Köhler (S) yrkande 1 och

2014/15:2439 av Désirée Pethrus (KD).

Ställningstagande

I dag är 371 000 personer arbetslösa i Sverige, samtidigt som jobben växer till och företagen vill expandera. Det finns tiotusentals lediga jobb att söka hos Arbetsförmedlingen. Trots det har vartannat företag med rekryteringsbehov svårt att hitta personer med rätt kompetens. Vart femte rekryteringsförsök misslyckas. Den här ekvationen går inte ihop. Arbetsförmedlingen har misslyckats med sitt huvuduppdrag, att matcha människor med arbetsgivare så att fler får arbete. Konceptet med en dominerande statlig myndighet med samma verktygslåda och matchningslösning för akademiker i Stockholm som för utlandsfödda i Sorsele eller långtidsarbetslösa i Sundsvall har nått vägs ände. Behovet av en effektiv matchning och förmedling av jobb har aldrig varit större.

Centerpartiet vill reformera Arbetsförmedlingen i grunden och införa en jobbfixarpeng som går till den arbetssökande, så att hon eller han kan vända sig till certifierade, fristående arbetsförmedlare, ideella, privata eller fackliga. Vår modell innebär ökad konkurrens, högre effektivitet och en mångfald av olika aktörer, vilket leder till bättre specialisering och en mer individanpassad och effektiv matchning.

Regeringen bör ta initiativ till att reformera Arbetsförmedlingen i grunden samt utreda möjligheten att införa en jobbfixarpeng i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Motion 2014/15:2565 yrkande 1 och 2 tillstyrks.

3. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 2 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:134 av Ali Esbati m.fl. (V) och avslår motionerna 2014/15:675 av Jan Ericson (M), 2014/15:802 av Lena Ek och Per Åsling (C), 2014/15:1501 av Johan Hultberg (M), 2014/15:1715 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (M), 2014/15:1728 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 1–3, 2014/15:1851 av Hans Rothenberg och Lars-Arne Staxäng (M), 2014/15:2038 av Christer Engelhardt (S), 2014/15:2157 av Monica Green (S), 2014/15:2171 av Veronica Lindholm och Katarina Köhler (S) yrkande 1, 2014/15:2439 av Désirée Pethrus (KD) och 2014/15:2565 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det är hög tid att byta inriktning på arbetsmarknadspolitiken och ge Arbetsförmedlingen de resurser och förutsättningar som krävs för att leva upp till medborgarnas och arbetsmarknadens behov. Den nya regeringen har aviserat att den vill reformera Arbetsförmedlingen i grunden, bl.a. genom att minska detaljstyrningen och förändra villkoren i myndighetens uppdrag. Vänsterpartiet välkomnar detta besked och ser med tillförsikt fram emot genomgripande förändringar av Arbetsförmedlingens styrning, uppdrag och arbetssätt. I det följande presenterar vi ett antal förslag på hur Arbetsförmedlingen bör förbättras.

En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Om alla kategorier av arbetssökande och arbetsgivare som söker personal använder en och samma arbetsförmedling maximeras möjligheterna till god matchning. Det förutsätter dock att Arbetsförmedlingen har både de resurser och den kompetens som krävs för att kunna bistå såväl arbetssökande som arbetsgivare på ett relevant sätt. Det förutsätter också förändringar i myndighetens styrning, uppdrag och arbetssätt.

Vänsterpartiet anser vidare att Arbetsförmedlingens arbets sätt bör förändras. Vi vill se mindre av byråkrati, detaljreglering och kontroller av de arbetssökande och mer frihet för myndighetens anställda att anpassa åtgärder efter de behov som enskilda arbetssökande har. Arbetsförmedlarna måste ges större frihet att göra individuella bedömningar av vilka insatser enskilda arbetssökande ska erbjudas och vid vilken tidpunkt. Den detaljstyrning av arbetet på förmedlingskontoren som den förra regeringens regelverk innebär är inte ändamålsenlig. Vidare bör större fokus läggas på att alla inskrivna snabbt ska få en individuell handlingsplan samt att sökande och förmedlare ska ha regelbundna möten med tid för kvalificerad rådgivning och stöd. Det är en betydligt bättre användning av såväl arbetssökandes som arbetsförmedlares tid än att upprätta, kontrollera och följa upp aktivitetsrapporter. Vänsterpartiet menar att kravet på aktivitetsrapporter bör avskaffas.

Arbetsförmedlingen måste kunna ge relevant stöd och service åt alla arbetssökande och arbetsgivare i alla branscher. Samtidigt är det rimligt att särskild tonvikt läggs vid att stödja de grupper som har stora behov. För att klara den utmaningen måste myndigheten ha en organisation med plats för både generalister och mer specialiserade handläggare. Vi menar att den senare kategorin har skalats ned i alltför hög grad. Vi anser att Arbetsförmedlingen behöver inrätta branschspecifika förmedlingar med fördjupade kunskaper om respektive bransch. Vi ser dessutom ett behov av fler handläggare med specialistkunskaper om funktionsnedsättningar och arbetshjälpmiddel i syfte att möta de behov som personer med funktionsnedsättning har.

Ett särskilt allvarligt samhällsproblem är den grupp unga som varken arbetar eller studerar och som inte självmant söker sig till Arbetsförmedlingen. Vi anser därför att myndigheten bör ges ett särskilt uppdrag att aktivt söka upp och motivera denna grupp unga.

Dagens arbetsmarknad är komplex och behoven hos de olika sökande varierar kraftigt. För att säkerställa relevanta insatser måste Arbetsförmedlingen ha väl fungerande samverkan med andra aktörer. I dag varierar graden av samverkan med andra aktörer i alltför hög grad och missnöje med samverkan har framförts inte minst från omställningsorganisationerna. Arbetsförmedlingens samverkan med arbetsmarknadens parter, omställningsorganisationerna, kommuner och andra aktörer på lokal och regional nivå behöver därför förtydligas och regleras bättre.

Regeringen bör ta initiativ till förändringar i fråga om Arbetsförmedlingens styrning, uppdrag och arbets sätt i enlighet med vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Motion 2014/15:134 (V) tillstyrks.

4. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, punkt 2 (KD)

av Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1728 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 1–3 och

avslår motionerna

2014/15:134 av Ali Esbati m.fl. (V),

2014/15:675 av Jan Ericson (M),

2014/15:802 av Lena Ek och Per Åsling (C),

2014/15:1501 av Johan Hultberg (M),

2014/15:1715 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (M),

2014/15:1851 av Hans Rothenberg och Lars-Arne Staxäng (M),

2014/15:2038 av Christer Engelhardt (S),

2014/15:2157 av Monica Green (S),

2014/15:2171 av Veronica Lindholm och Katarina Köhler (S) yrkande 1,

2014/15:2439 av Désirée Pethrus (KD) och

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Svensk arbetsmarknadspolitik genomgick stora förändringar under åren med alliansregeringen 2006-2014. Arbetsförmedlingen fick nya förutsättningar och s.k. kompletterande aktörer involverades i arbetet med att få fler människor i arbete genom upphandling inom bl.a. jobb- och utvecklingsgarantin. De förändringar som genomfördes var inte tillräckliga utan bara en bit på vägen mot en större reformering.

Jag vill gå vidare med reformarbetet och utreda ett system med så kallad jobbpeng. Den arbetssökande ska få en jobbpeng som han eller hon kan betala valfri arbetsförmedling med. Därigenom ökar konkurrensen mellan arbetsförmedlingarna. Den stora invändningen mot ett system med jobbpeng är att arbetsförmedlare kan komma att lägga merparten av sina insatser på grupper som redan är attraktiva på arbetsmarknaden. Flera länder som har liberaliserat arbetsmarknaden, t.ex. Australien, har dock kommit runt detta problem genom att skapa incitament för att hjälpa de mest utsatta.

Jag föreslår att jobbpengens storlek ska bestämmas utifrån förutbestämda kriterier. En person som står längre från arbetsmarknaden får en större jobbpeng än en person som bedöms ha lättare att hitta ett nytt jobb. En del av jobbpengen betalas till förmedlingen vid inskrivning, en andra del när ett nytt jobb kan förmedlas och en tredje del då personen får en tillsvidareanställning. På det sättet kan arbetsförmedlingarna, om de så önskar, rikta in sig på en viss typ av sökande, exempelvis personer med funktionsnedsättning, sjukskrivna eller ungdomar.

I och med att jobbpengens storlek blir större ju svårare den arbetssökande bedöms ha att hitta ett nytt jobb uppmuntras arbetsförmedlingar att satsa på människor som står långt från arbetsmarknaden.

Det bör finnas en mångfald av aktörer: privata arbetsförmedlingar, ideella organisationer, sociala företag och fackföreningar som konkurrerar på samma villkor. I princip ska vem som helst som uppfyller vissa villkor kunna starta en arbetsförmedling och konkurrera på lika villkor. Fri etableringsrätt ska alltså råda.

För att skapa en fungerande konkurrens och för att den arbetssökande ska kunna välja rätt förmedling bör olika arbetsförmedlingars prestation och resultat objektivt betygssättas. Betygen ska redovisas öppet och vara tillgängliga för allmänheten. Dels skapar det incitament att prestera bättre för enskilda förmedlingar, dels blir det lättare för den arbetssökande att välja en förmedling som utifrån hennes eller hans specifika behov och förutsättningar väljer rätt förmedlare.

Ett sådant system skulle betyda mycket för svensk arbetsmarknad och för dem som står långt från arbetsmarknaden. Vi måste involvera alla goda krafter som kan bidra till en sådan utveckling.

Regeringen bör utreda möjligheten att införa ett system som föreslås i reservationen. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2014/15:1728 (KD) yrkandena 1-3.

5. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 3 – motiveringen (M, C, FP, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Qarllsson (C), Christian Holm (M), Fredrik Malm (FP) och Désirée Pethrus (KD).

Ställningstagande

Allianspartierna anser att regeringens politik för att motverka ungdomsarbetslösheten inte leder till önskat resultat utan snarast får motsatt verkan. I budgetpropositionen för 2015 föreslog regeringen bl.a. höjda socialavgifter för unga under 26 år och införandet av traineejobb. Att kraftigt öka kostnaden för att anställa eller behålla en ung medarbetare är enligt allianspartierna inte rätt väg att gå för att få in fler unga på arbetsmarknaden.

Alliansen vill för sin del hålla kvar Sverige på arbetslinjen. Det första jobbet är det viktigaste jobbet. Under alliansregeringens tid lyckades vi dämpa ungdomsarbetslösheten medan den i övriga EU har ökat med mer än dubbelt så mycket. Detta är effekten av en offensiv politik för att skapa jobb till unga. Alliansregeringen sänkte 2007 och 2009 socialavgifterna för unga. Denna åtgärd bedöms ha medfört en ökad efterfrågan av att anställa ungdomar och

därmed till lägre ungdomsarbetslöshet. Det beror framför allt på att de sänkta socialavgifterna för unga bedöms minska skillnaden mellan ungdomars förväntade produktivitet och den arbetskostnad som arbetsgivarna betalar.

Regeringens främsta förslag för att få unga i jobb är den s.k. 90-dagarsgarantin, där bl.a. traineejobb verkar ingå, men vars innehåll ännu inte tydligt har framgått. Om något verkar det mest vara en åtgärd som inte skapar några nya varaktiga jobb utan endast består av temporära platser som i stället riskerar att låsa in ungdomar i insatser. Allianspartierna kan följaktligen inte ställa sig bakom vare sig själva 90-dagarsgarantin eller förslaget om att införa traineejobb. I sammanhanget bör framhållas att liknande system har provats under tidigare socialdemokratiska regeringar, med oönskade resultat. Förutom de undanträngningseffekter som riskerar att uppstå genom traineejobben menar vi att det är osäkert om subventionen är tillåten enligt EU:s regelverk. Vi noterar även att bl.a. arbetstagarorganisationer har uttryckt kritik mot att använda välfärden som en arbetsmarknadsåtgärd. Allianspartierna ställer sig heller inte bakom regeringens satsning på utbildningskontrakt som verkar vara en ytterligare beståndsdel av 90-dagarsgarantin.

Med det ovan anförda avstyrks motionerna 2014/15:1415 (S), 2014/15:1335 (M) och 2014/15:2435 (KD).

6. Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (M, C, FP, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Carlsson (C), Christian Holm (M), Fredrik Malm (FP) och Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 och avslår motionerna

2014/15:1531 av Elisabeth Svantesson (M),

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 2,

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 5 och 10,

2014/15:2634 av Finn Bengtsson och Amir Adan (M) och

2014/15:2654 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Som ett resultat av alliansregeringens reformer finns nu för arbetsgivare en rad möjligheter med olika stöd att anställa den som står långt från arbetsmarknaden. Men fortfarande är det inte tillräckligt många arbetsgivare

som öppnar den stängda dörren och vågar anställa. Efter samtal med facken och arbetsgivarna menar vi att ett svar på varför det är så bottnar i en stor osäkerhet över hur personer som varit borta från arbetslivet under en lång tid kommer att fungera på en arbetsplats. Det är också ett stort ansvar att ha anställda.

Med syftet att hjälpa personer som varit arbetslösa en längre tid vill vi införa s.k. kallade matchningsanställningar, vilka ska bygga på upphandling av anställningar hos en matchningsaktör, t.ex. ett bemanningsföretag, rekryteringsföretag eller annan aktör med likartad verksamhet. Inom ramen för anställningen ska handledning, kompetensutveckling och intensifierade förmedlings- och matchningsinsatser erbjudas. Matchningsaktören har arbetsgivaransvaret men ska samtidigt aktivt verka för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare. Att arbetsgivaransvaret ligger hos matchningsaktören förväntas minska arbetsgivarnas osäkerhet och därmed öka den långtidsarbetslöses chanser till en varaktig anställning.

Alliansregeringen tillsatte en utredning (dnr A2014/2518/SV) som fick i uppgift att analysera förutsättningarna för en i tid och omfattning begränsad verksamhet, matchningsanställningar, som skulle kunna utgöra ett komplement till sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin. Utredningen har nu överlämnats till den ansvarige ministern.

Regeringen bör snarast påbörja beredningen av ovan nämnda utredning för att i budgetpropositionen för 2016 återkomma med förslag med utgångspunkt i utredningsbetänkandet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Motion 2014/15:2575 (M, C, FP, KD) yrkande 3 tillstyrks.

7. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (M, C, FP, KD)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Qarlsson (C), Christian Holm (M), Fredrik Malm (FP) och Désirée Pethrus (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8 och avslår motionerna

2014/15:102 av Edward Riedl (M),

2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 2,

2014/15:585 av Helena Bouveng (M),

2014/15:740 av Åsa Westlund (S),

2014/15:1697 av Désirée Pethrus (KD),
2014/15:1941 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (S),
2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9,
2014/15:2771 av Per Lodenius och Helena Lindahl (C) yrkandena 2 och 3 samt
2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Samhall AB har under flera år arbetat med att utveckla sin verksamhet för att kunna erbjuda sysselsättning åt personer med funktionsnedsättning. I syfte att minska inlåsnings i Samhall och öka utflödet till reguljära anställningar, föreslår Alliansen att bolaget ska ges möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar inom ramen för grunduppdraget. Vi vill ge Samhall möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar för att kunna ge framförallt unga stöd för att bli anställda hos en annan arbetsgivare, utan att försämra anställningstryggheten för dem som nu är anställda i Samhall.

Regeringen bör snarast ta initiativ för att Samhall ska kunna erbjuda tillfälliga anställningar i enlighet med vad som föreslås ovan. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna. Därmed tillstyrks motion 2014/15:2575 (M, C, FP, KD) yrkande 8.

8. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:585 av Helena Bouveng (M) och avslår motionerna 2014/15:102 av Edward Riedl (M), 2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 2, 2014/15:740 av Åsa Westlund (S), 2014/15:1697 av Désirée Pethrus (KD), 2014/15:1941 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (S), 2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9, 2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8, 2014/15:2771 av Per Lodenius och Helena Lindahl (C) yrkandena 2 och 3 samt 2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Att ta sig in på arbetsmarknaden kan vara svårt nog för en person utan funktionsnedsättning. För dem som har en funktionsnedsättning kan det vara än svårare, kanske nästan omöjligt. Personer med olika former av funktionsnedsättningar har givetvis olika svårt att ta sig in på arbetsmarknaden, men liksom för ungdomar är tröskeln för personer med funktionsnedsättning högre på arbetsmarknaden. Ibland är funktionsnedsättningen synlig, men många gånger är den osynlig, vilket kan skapa ett än svårare läge för personen att ta sig in på arbetsmarknaden. För vissa handlar det mer om att funktionsnedsättningen syns på utsidan än att den är ett problem i arbetet.

Personer med funktionsnedsättning ska precis som alla andra ha en chans att själva försörja sig. Staten har idag dessutom en stor kostnad för människor som inte får ett jobb på grund av funktionsnedsättning. Det är en kostnad som riskerar att bestå. Därför är det viktigt att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden. Funktionsnedsättning kan bli en tillgång. I dag måste den arbetsgivare som anställer en person med lönebidrag ha kollektivavtal eller motsvarande. Många mindre företag kan vara benägna att anställa någon med lönebidrag, men har många gånger inget kollektivavtal. Det är viktigt att tillvarata alla personers kompetens, och därför är det viktigt att skapa möjligheter och incitament för att så många som möjligt i Sverige ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden.

Regeringen bör snarast vidta åtgärder för att även mindre företag som inte har kollektivavtal ska kunna använda sig av lönebidragsanställningar. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Motion 2014/15:585 (M) tillstyrks.

9. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 2 och

avslår motionerna

2014/15:102 av Edward Riedl (M),

2014/15:585 av Helena Bouveng (M),

2014/15:740 av Åsa Westlund (S),

2014/15:1697 av Désirée Pethrus (KD),

2014/15:1941 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (S),

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 9,
2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 8,
2014/15:2771 av Per Lodenius och Helena Lindahl (C) yrkandena 2 och 3 samt
2014/15:2991 av Annika Eclund (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Inom ramen för den s.k. FunkA-utredningen arbete (SOU 2012:31) gjordes bl.a. en kartläggning som på ett ingående sätt tydliggjorde hur Arbetsförmedlingen arbetar med de insatser som är riktade till personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning. Redogörelsen visar på en mängd brister vad gäller styrning, resursfördelning, uppföljning och kvalitetssäkring. Handikappförbunden har i sitt remissvar lyft fram ett antal problemområden som bör åtgärdas. Ett av dessa är de omotiverade könsskillnader som präglar de arbetsmarknadsinsatser som erbjuds personer med funktionsnedsättning. FunkAutredningen visar att kvinnor med funktionsnedsättning är överrepresenterade i förberedande insatser, inklusive arbetslivsinriktad rehabilitering, men kraftigt underrepresenterade i alla subventionerade anställningar (SOU 2012:31 kapitel 5.2.3). Arbetsförmedlingen, som ansvarig myndighet, bör ges ett tydligt uppdrag att vidta åtgärder för att motverka omotiverade könsskillnader när det gäller arbetsmarknadsinsatser för personer med funktionsnedsättning. Det behövs dessutom ökad medvetenhet och interna handlingsplaner för att subventioner och arbetsmarknadsåtgärder inte ska begränsas beroende på kön.

Regeringen bör snarast uppdra åt Arbetsförmedlingen att vidta åtgärder för att motverka omotiverade könsskillnader enligt vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2014/15:135 (V) yrkande 2.

10. Sociala företag som en del av arbetsmarknadspolitiken, punkt 9 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motionerna

2014/15:1667 av Penilla Gunther (KD) yrkande 1 och

2014/15:2173 av Annelie Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 6.

Ställningstagande

Den s.k. tredje sektorn, vid sidan av den privata och offentliga sektorn, tas i FunkA-utredningens betänkande (SOU 2012:31) upp som exempel på en arbetsmarknadssektor med stor potential att fånga upp fler som står utanför arbetsmarknaden. Sociala företag har i likhet med andra aktörer inom den tredje sektorn, såsom kooperativ och ideella föreningar, mycket stor möjlighet att bereda arbete för personer med funktionsnedsättningar. Med rätt stimulanser skulle många nya arbetstillfällen kunna skapas inom den tredje sektorn, som ett komplement till och en breddning av den ordinarie arbetsmarknaden. Handikappförbunden framhåller i sitt remissvar att riktade arbetsmarknadspolitiska satsningar mot den tredje sektorn skulle ge ett mycket stort samhällspolitiskt utfall. År 2011 lade Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) fram en rapport om sociala företag. Där föreslogs att Tillväxtanalys skulle få ett nytt uppdrag för att undersöka möjligheten att utforma ett riktat statligt stöd för att underlätta finansieringen av sociala företag. Den förra regeringen gav aldrig något sådant uppdrag till myndigheten.

Mot bakgrund av den outnyttjade resurs som sociala företag utgör när det gäller att bereda arbete för personer med funktionsnedsättning, bör regeringen se över möjligheten att utforma ett ekonomiskt stöd till dessa företag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed tillstyrks motionen 2014/15:135 (V) yrkande 3.

11. Dokumentation vid kommunala arbetsmarknadsinsatser, punkt 11 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2746 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD).

Ställningstagande

Det är slående att trots att samhället satsar mycket stora resurser på åtgärder för unga – via Arbetsförmedlingen, kommunerna, Europeiska socialfonden och andra aktörer – vet vi ganska lite om många av dessa åtgärders effekter för deltagarna och samhällsekonomin. Ofta saknas dokumentation, data, jämförelsegrupp och de andra uppgifter som krävs för att göra utvärderingsstudier. Inte minst gäller detta förhållande för kommunerna. Det

stora flertalet av landets kommuner har i dag en arbetsmarknadsenhet. Flera miljarder kronor av skattebetalarnas pengar satsas årligen på arbetsmarknadspolitiska åtgärder i kommunal regi.

Att kunna utvärdera och jämföra effekterna av skattefinansierade insatser är oerhört viktigt både av instrumentella skäl och av respekt för skattebetalarnas pengar. Väljarna måste ges möjlighet att vid val utkräva ansvar. Socialstyrelsen har tidigare framfört önskemål om införandet av ett lagstadgat krav på samlad och systematisk dokumentation med likvärdiga register, nationell rapportering etc.

Regeringen bör ta initiativ till regler om krav på dokumentation av kommunala arbetsmarknadsinsatser. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Motion 2014/15:2746 (SD) tillstyrks.

Särskilda yttranden

1. **Insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden, punkt 5 (M, C, FP, KD)**

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M), Annika Qarllsson (C), Christian Holm (M), Fredrik Malm (FP) och Désirée Pethrus (KD) anför:

Allianspartierna utvecklade i budgetberedningen hösten 2014 sin syn på vilka åtgärder som behövs för att öka möjligheterna för långtidsarbetslösa att få jobb och föreslog bl.a. att yrkesintroduktionsanställningar införs även för långtidsarbetslösa (motion 2014/15:2575 av Ulf Kristersson m fl. yrkande 9). Vi bedömer att arbete i kombination med handledning och utbildning kan öka möjligheterna även för långtidsarbetslösa att få jobb. I motion 2014/15:1531 av Elisabeth Svantesson (M) framförs ett liknande förslag, och vår uppfattning överensstämmer i huvudsak med vad som framförs där. Eftersom vi kommer att återkomma med förslag om att utöka yrkesintroduktionsanställningarna i ett annat lämpligt sammanhang har vi dock valt att inte reservera oss i detta ärende.

2. **FunkA-utredningens förslag, punkt 6 (V)**

Ali Esbati (V) anför:

I motion 2014/15:135 (V) yrkande 1 redovisar Vänsterpartiet uppfattningen att det är hög tid att gå från ord till handling och realisera målet om ett tillgängligt arbetsliv där alla bereds plats efter förmåga. De angelägna målen om lägre arbetslöshet och högre sysselsättning kan knappast nås utan att arbetsmarknaden med samhälleligt stöd anpassas till de funktionsvariationer som existerar i arbetskraften, dvs. bland samhällsmedborgarna. I motionen föreslås att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en proposition med utgångspunkt i FunkA-utredningens förslag och med beaktande av remissvaren på utredningen. Regeringen har i budgetpropositionen 2015 sagt att den kommer att se över förutsättningarna för att förstärka möjligheterna till arbete och sysselsättning utifrån bl.a. FunkA-utredningens förslag. Jag står naturligtvis fast vid den uppfattning som redovisas i Vänsterpartiets motion, men har valt att inte reservera mig till förmån för förslaget, eftersom jag förutsätter att regeringen senast i budgetpropositionen 2016 återkommer till riksdagen med förslag som utgår från FunkA-utredningens betänkande och med beaktande av remissvaren på utredningen.

3. Arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, punkt 7 (C)

Annika Qarlsson (C) anför:

I motion 2014/15:2565 (C) yrkande 9 framhålls att det för Centerpartiet är en självklarhet att ta krafttag för att se till att jobben växer fram på bred front och att trösklarna in i på arbetsmarknaden minskar - i hela Sverige och för alla grupper. Jag har valt att inte reservera mig till förmån för detta yrkande, men delar naturligtvis fortfarande denna syn. Centerpartiet kommer i ett annat sammanhang att återkomma med konkreta förslag för att motverka att personer med funktionsnedsättning möter en arbetsmarknad som diskriminerar och väljer bort dem.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:63 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka äldres möjligheter på arbetsmarknaden.

2014/15:102 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka arbetsmarknaden för människor med funktionsnedsättning.

2014/15:134 av Ali Esbati m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsförmedlingens styrning, uppdrag och arbetssätt.

2014/15:135 av Ali Esbati m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med en proposition med utgångspunkt i Funkautredningens förslag samt med beaktande av remissvaren på utredningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen bör ges ett tydligt uppdrag att vidta åtgärder för att motverka omotiverade könsskillnader när det gäller arbetsmarknadsinsatser för personer med funktionsnedsättning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att utforma ett ekonomiskt stöd till sociala företag.

2014/15:181 av Anders Ahlgren och Anders Åkesson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att utveckla formen egenanställning som ett, av många, verktyg mot arbetslöshet.

2014/15:386 av Hans Rothenberg och Maria Plass (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för fler att komma igång med egenanställning genom att se över möjligheterna till finansiering av denna anställningsform.

2014/15:585 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden.

2014/15:675 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en försöksverksamhet i form av alternativa skattefinansierade arbetsförmedlingar.

2014/15:740 av Åsa Westlund (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till relevanta och anpassade arbetshjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.

2014/15:802 av Lena Ek och Per Åsling (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av fysisk närvaro av arbetsmarknadskompetens i hela landet.

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetstillfällen på landsbygden.

2014/15:1229 av Sten Bergheden (M):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åldersgränsen för starta-eget-bidrag bör sänkas till 18 år.

2014/15:1253 av Sten Bergheden (M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att samarbetet mellan Trafikverket och våra lastbilstillverkare fortsätter och underlättas så att det kan skapas fler jobb i Skaraborg och i Sverige.

2014/15:1335 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra ett arbetsmarknadsprojekt som säkerställer att de statliga vandringslederna rustas upp.

2014/15:1407 av Hans Rothenberg och Maria Plass (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsförmedlingen att se över hur man kan erbjuda bättre rådgivning om egenanställning så att fler personer kan få kunskap om denna anställnings- och entreprenörsform.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för fler att komma igång med egenanställning genom att se över möjligheterna till finansiering för densamma.

2014/15:1415 av Anna Wallén m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att få bukt med ungdomsarbetslösheten.

2014/15:1501 av Johan Hultberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra Växjö till pilotkommun för kommunal arbetsförmedling, vilket skulle innebära att ansvara för beslut, förmedlingsverksamhet och insatser för arbetsökande och ta över allt utom myndighetsutövningen från den statliga Arbetsförmedlingen.

2014/15:1531 av Elisabeth Svantesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att yrkesintroduktionsanställningar även ska kunna erbjudas till vuxna som varit arbetslösa en längre tid.

2014/15:1667 av Penilla Gunther (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta till vara Funkautredningens intentioner vad gäller Samhall och relationen till arbetsintegrerande sociala företag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta till vara Funkautredningens intentioner vad gäller en höjning av taket i lönebidrags- och trygghetsanställningar.

2014/15:1697 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att ta sig in på arbetsmarknaden.

2014/15:1715 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se möjligheterna med privata arbetsförmedlingar i Sverige.

2014/15:1728 av Désirée Pethrus (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett system med jobbpeng för arbetsökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri etableringsrätt för arbetsförmedlingar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten för betygssättning av och öppna jämförelser mellan arbetsförmedlingar.

2014/15:1802 av Solveig Zander och Anders Åkesson (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka kännedomen om anställningsformen egenanställning.

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag på insatser och åtgärder som sänker trösklarna in på arbetsmarknaden för personer som i dag står långt från arbetsmarknaden.

2014/15:1851 av Hans Rothenberg och Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformera och konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen.

2014/15:1941 av Jasenko Omanovic och Kristina Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över lönebidragssystemet.

2014/15:2038 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av Arbetsförmedlingens uppdrag.

2014/15:2157 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en it-baserad arbetsmarknadspolitik

2014/15:2171 av Veronica Lindholm och Katarina Köhler (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingens uppdrag bör ses över och tydligt kopplas till matchning på arbetsmarknaden.

2014/15:2173 av Annelie Karlsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheterna att verka för att öka legitimiteten hos arbetsintegrerande sociala företag.

2014/15:2415 av Finn Bengtsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på en uppföljning av sysselsättningsutvecklingen i landet

2014/15:2435 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att satsa på jobb för unga.

2014/15:2439 av Désirée Pethrus (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta att utvärdera och förbättra Arbetsförmedlingens arbete med validering av utländska yrkeserfarenheter och examina.

2014/15:2565 av Annie Lööf m.fl. (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformera Arbetsförmedlingen i grunden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en jobbfixarpeng.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bredda yrkesintroduktionsanställningarna till nyanlända, långtidsarbetslösa och mindre företag utan kollektivavtal.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkta insatser för att personer med funktionsnedsättning enklare ska få jobb.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa matchningsanställningar med tydliga drivkrafter för placering i varaktiga jobb.

2014/15:2575 av Ulf Kristersson m.fl. (M, C, FP, KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör anta ett sysselsättningsmål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa matchningsanställningar som ett komplement till sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Samhall möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar för att kunna ge framför allt unga stöd för att bli anställda hos en annan arbetsgivare, utan att försämra anställningstryggheten för dem som nu är anställda i Samhall.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även arbetslösa under 20 år bör kunna få starta-egget-bidrag.

2014/15:2634 av Finn Bengtsson och Amir Adan (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkbildning och folkhögskolornas roll för en bättre fungerande arbetsmarknad.

2014/15:2654 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra regelverket för att underlätta för funktionsnedsatta och nyanlända invandrare att få anställning i företag.

2014/15:2662 av Cecilia Widegren m.fl. (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bättre tillvarata äldres kunskaper och kompetenser.

2014/15:2746 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett lagstadgat krav på systematisk dokumentation vid kommunala arbetsmarknadsinsatser.

2014/15:2771 av Per Lodenius och Helena Lindahl (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett högre tak för och indexering av lönestöden för personer med funktionsnedsättning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en enda myndighet ska ansvara för allt arbetsmarknadspolitiskt stöd för personer med funktionsnedsättning genomförs.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett särskilt anställningsstöd för personer med funktionsnedsättning i den ideella sektorn.

2014/15:2991 av Annika Eclund (KD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser för att förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att få ett arbete.